

מסורת הש"ס

א) צימות קיב: (ועדות פ"ז מ"ט ושם איתא רבי נחוניא בן גורדיגא) ב) צ"ק פו: זל: (ועדות סג) ג) צימות קיב: ווע"י מוס' צ"ק נה. ד"ה אמר ר"ל(ג) ד) ופי' מוס' לקמן עת. ד"ה אינן, ה) צימות קיב: (ועדות קיד. ונה מו: א) צ"ל ריש לקיש. נש"ש, פ"י ענבלה והיינו דולקין, ח)

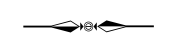
מוסף רש"י

הובא בעמוד קודם

מוסף תוספות

א. ואין ב"ד מצויין והפרישו. נש"א. ב. וכדי להעמיד משנתו ככ"ע וכו' וכשתמצא לומר אין מצויין להפרישו אף בתרומה דאורייתא קא אכלה. נש"א. ג. דאובלת בנינו. מוס' יצמות ג' ד"ה ואלתם. שנאמר (מלאכי א, י.) והבאתם גזול את הפסח ואת החוללה, מה פסח דלית ליה תקנה אף גזול לית ליה תקנה. נש"א. ה: ד"ה ולי אמתה. כ' לומר דר"ש ורבנן פליגי בפרוותא של גב ושל גזול אי מחשבה מטמאת. נש"א. ד: ד"ה ולי אמתה. ו. דשמעין. דמייאש. רש"י סג. ז. אלא דאית דאית ליה דירוש קני. רבנו קרשקש. ח. משלם תשלומי כפל ואין משלם דיה' ונתי עולה כה"ג בחור' ענוש כרת ואי אמרת יאוש לא קני כרת מאי עבידיה. מוס' צ"ק פו. ד"ה אמר עולא. ט. אלמא אף להדיט לא קני יאוש דהא גזוהיה וולדותיה להדיט גינה. נש"א. ט: ד"ה ולי אמתה. טס האלכי. י. גופא דבדייתא (דלקמן). מוס' צ"ק טס. יא. ואדריא תימיה דלא פריך מנה לרב יהודה דפליג אעולא וסבר דאיש כדי הוי יאוש. מוס' צ"ק טס. יב. ולעולם לפני יאוש. רש"י צ"ק טס: ה. ואפי' להדיט. והיינו דכי לא הקדש משלם תשלומי דיה'. נש"א. ט: ד"ה ולי אמתה. יד. למשכיל לבארה דעולא אית ליה דיראוש כדי קני. רבנו קרשקש. יו. ודחי ל' ההם דבצי סבר בעלמא ששנינו קונה הכה ממשום מצוה הבאה בעבירה. מוס' צ"ק פו. ד"ה אמר עולא. יז. (דחוי) שמי מעשה שרא לידיו חיות חלה. ההם. מוס' סוס טס. יח. לרב יהודה. נש"א. ט: ד"ה. יח. דהיינו (הבא) אעולא וסבר דיראוש כדי הוי יאוש. מוס' צ"ק פו. ד"ה אמר עולא. יט. וטעמא דרב יהודה דאמר בין נודעה בין לא נודעה מכפרת משום. מוס' ופי' דאיתא עולא. כ. ולא גריסין (הבא) מ"ט קסבר יאוש כדי קנה. מוס' צ"ק פו. ד"ה אמר עולא ופי' עניניהם שאלתיו.

פסקי רי"ד

מדר' אבי התם איכא למימר טעי סכרם איכא כ"א שכר אונותא אבל כיון דקא מפסיד כרילא אגריה

ומאי שנא מדרבי אמי. דלמר ליה אין אתה נאמן להפסיד ספר תורה: **הסם אינא למימר**. דמשקר ומתכוון להקטין וסבור שלא יפסיד אלא שכר אונותא כו' ירמיה אצל הכה גבי קלפים דידוע הוא שיפסיד כל שכרו ואתי ואמר אימר קושטא קאלמר: **בתנ"ג ששאיא אציה**. רבותא נקט דאע"ג דקביל אציה קידושין דידה כשהיא קטנה והוא לה אשת איש גמורה אפי' הכי יוצאה בגט ומקבלת את גיטא. ואע"ג דלית זה דעתא דאשה כי נפקא בע"כ נפקא ואין מתרלה בגירושין ואפ"ה נפקא הלכך לא צענין דעתה: **ועל קטנה נס ישראל שנשאם לנכס**. והיא יתומה דלא הוו נישואין אלא מדרבנן: **שאלות בצרומה**. דרבנן צהני נישואין ולא גזרינן מידי: **מריש קורה**: צורה. צית גדול: **מפני סקנה השצים**. שאם אתה מלכרכו לקעקע צירמו ולהחזיר מריש עצמו ימנע מלעשות תשובה: **שלא נודעה לרבים**. שהיא גזולה: **שהיא מכפרת ואין צריך להציל אחרת**: מפני **סוקן המונח**. בגמרא מפרש. ומשום הנין תרמי בתרייתא דמשום תקנה **של ר' יוחנן בן גודגדא**. אנו למדין: **אמר לעדים**. שלא בפניה ראו גט זה כו' וחזר ואמר לה כנסי שטר חזר זה ולא הודיעה שהוא גט: **לא צענין דעתא**. דלאשה דהא מרשט לית לה דעתא: **ואינו מרשט**. שלא השיאה אציה והיא נישאת מעצמה לכהן משגדלה: **לא אכלה**. בתרומה מדשני תנא צמילתיה דאיירי בחרשת ושצקה ונקט קטנה שנת מניה מרשט גדולה דנשואיה דרבנן דכוותה יננה לא אכלה ע"י קידושין דידה: **מ"ט**. הא נישואי מרס ומרשט נמי רבנן תקינו ציצמות בחרש שנשא (קיד): **שמה יאציל**. כהן חרש בחרשת אי שרית להאכיל פקח בחרשת אתא לאכול חרש בחרשת. ופריך וליכול קטן אוכל נבלות הוא הך חרשת כיון דלית זה דעתא הרי היא קטן האוכל נבילות ואיכא למ"ד ציצמות (קיד). דלין צ"ד מלווין עליו להפרישו ואפילו בתרומה דאורייתא מיכול: **גזירה שמה יאציל חרש**. כהן שאין קניינו קנין: **בפקחת**. שמוחרת על האיסור הלכך גזור פקח בחרשת משום חרש בפקחת אצל גדול בקטנה ליכא למיגזר משום קטן בגדולה דקטן לית ליה נישואין אפילו מדרבנן כדאמרי ציצמות (דף קיב): **שוטה וקטן שנשאום נשותיהן פטורות** לתן מהתלה וכן היבוס: **וליוול**. חרש נפקחת בתרומה דרבנן דאנו נשואין דרבנן ומהני לתרומה דרבנן: **יאוש כדי**. יאוש לצדו בלא שינוי רשות אחר היאוש: **לא קני**. לענין הקרבה ואפי' שמעינן שנתיאשו הצעלים לא קרינן ציה קרצנו: **שלא יכו כהנים עצמים**. שאלכו חולין שנשטמו בעורה שאקטריין: **נמאל מונח בעל**. שנמנעין מלעבוד עבודה. ואי קשיא היאך תתנו צ"ד לעקור דבר מן התורה ולפטור את זה מחטאת שהוא חיוב הא אמרינן ציצמות א) (דף ט:)‏ שז ואל תעשה שאני דלאו מיעיקר הוא: **בין נודעה בין לא נודעה מכפרת**. אם מתיאשו בעדים:

ומה

קנו ליה תו לא הוה מנזה הצאה בעצירה ודוחק לומר דסבר כו' יחזק צר נחמני דלא חייש למנזה הצאה בעצירה ועוד אמרינן התם האי כשורא דמטללתא עצדו זה רצנן תקנתא מפני השצים ובסוכה לא צענין משלכם ולא מיפסלא אלא משום מנזה הצאה בעצירה ווי קניייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מנזה הצאה בעצירה כל שכן אי קנו קנין גמור והא דלמר בריש הגזול קמא (צ"ק נה.) הרי שגול סאה של מיטין טחנה לשה ואפאה והרים ממנה חלה כ"ד יצרך אין זה מנצך אלא מנאץ¹⁰ ואע"ג דקנה קודם לכן דשני קונה לענין צרכה ראוי להחמיר יותר וחשיב מנזה הצאה בעצירה אע"ג דכצר קנה¹⁰ אין להאכיר שם שמים עליו והשתא בשמעמין אי לאו היא דמני עלה אתי שפיר לעולא הא דפטור מד' ופי' דהוי יאוש ושינוי השם לליכא למיפטר נמי¹¹ אי יאוש קני כי לא הקדיש נמי ללרב יהודה נמי¹¹ יאוש גרידא אל קני אלא יאוש ושינוי השם¹² ולא חייש לנטע דמנזה הצאה בעצירה¹³:

אמאי קושטא קאלמר. ואי קי ואמאי בטהרות שעשיתי עמך ביום פלוני וכן בבוזים וכן בס"ת דר' אמר ור' אבהו כשיצא מידו אינו נאמן והא קי"ל דער א נאמן באיסורין בין להחיר בין לאסור שהרי האמירה תורה כל אדם על טבלי לומר מתוקן הוא וכן אשה לבגלה דכדאמרינן ב"ה מדייר (מכותב טב.) מנין לנהר שסופרת לעצמה שגא וסופרה לה וכדאמר' ב"ה בין בדיקה סבין בהלכה קמייתא דחולין (דף ק"ד ע"א) נאמן באיסורין וכמו שהוא נאמן להחיר את האסור כך הוא נאמן לאסור את המתיר וכדאמרינן (מכותב טב.) החזקה נדה בשבנותיה בעלה לוקח עליה משום נדה והיאך החזקה כ"א על פיה דכדאמרן נמי לעיל (גג.) בהלכתן ומה טעם אמרי בשוגג פטור כדי שידוענו אלמא כי מוריד ליה דטמאתי טהרותיך ודמיתי חולין נאמן והכי נמי אמרי' בקידושין בפרק האומר (סה:) אמר אביי אמר לו ע"א נטמאו טהרותיך והלה שותק נאמן ואין לפרש והלה שותק דשתיקה כהוראה ומה נאמן אלא והלה שותק שאינו יודע להחשיבו ולאפוקי אם מכחיש כדפרשי' התם והוכחתי מבעשה דהאי סמא ומעשה דיהי אמר דע"א נאמן תוכה דלא ידע והכה היכי אמרנן דלא מוחימ. תשובה בדרא דע"א נאמן בכל האיסורין כי דלית להחיר את האסור בין לאסור את המתיר חוץ מדבר שבבערה שאין פחות משנים והכא אילו אחר אמר לו נטמאו טהרותיך הכי נמי דרמינן אלא הא דתינא אינו נאמן מפני שהיה הוא פועל בדבר ושמירת הטהרות היתה מוטל עליו ומפני זה נתן לו שחרם שיעשה בטהרה ובטומאה לו כי טהרות שעשיתי עמך נטמאו נראה כי הוא משים עצמו רשע שלא עשה פועלתו שהיתה מוטלת עליו לעשותה באומנה ומשום הכי אמר אביי כל זמן שיש בידו לטמאות נאמן ולאח"כ אינו נאמן דמי קצת לאין אדם משים עצמו רשע ועל פליג עליה ואמר שכלל ע"ה בפעם הראשונה נאמן אבל אדם אחר שאין שמירת הטהרות מוטלת עליו וכן נמי דרמיה באיסורין בקידושין דכדאמרן לעיל לו שדירעני דרע דמיך הוא דלא לא שייך ראיא אלא מבי"ב כו':

הניזקין פרק חמישי גימין

נה. ועל הקטנה בת ישראל כו'.

ועל הקטנה בת ישראל כו'. בתרומה דרבנן איירי למ"ד אין כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה כדאמרינן בריש האשה רבה (צימות ג.) דמפרש ואוכלת בגינו תרומה בתרומה דרבנן וא"ת ולוקמה אפילו בתרומה דאורייתא דקטן אוכל נבלות הוא¹ וי"ל דקטן אוכל נבלות צביא היא צברק חרש

(שס קיד.) ולא אפשיטא אי צ"ד מלווין להפרישו או לא² ועוד דאוכלת בגינו משמע דלפי' מאכליה צידים ועוד³ משמע דלפי' לבי גדלה אוכלת מכח זה אע"פ שעדיין לא בעל והכא לא גזרינן תרומה דרבנן אטו דאורייתא כדגזרינן בסמוך גבי חרש בפקחת דלפי' תאכל תרומה דאורייתא הא קטנה היא ט) **מאי טעמא יאוש כדי לא קני**. הכא סבר עולא דיאוש לא קני ובמרוצה (צ"ק סו.) נמי אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה⁴ כו' והקשה ר"ת דבהגזל בחרא (שס קיד.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן דגגז וגזלן אמר עולא מחלוקת בסקס⁵ אצל צידוע⁶ דכדי הכל יאוש קונה⁷ ואומר ר"ת דכלל מוקס יאוש קונה לעולא רק לענין קרצנן שיהא כשר להקרבה קאלמר הכא ובמרוצה דלא קני משום דמנזה הצאה בעצירה היא ומדע דבסמוך פריך לעולא מגגז והקדים ואח"כ מכר וטעם כו'⁸ ולא פריך מגופה אלאי פטר מנ' ופי' והא לאו דהקדש קטנא אי יאוש לא קני אלא ודאי יאוש לכל מיני קני רק לענין הקרבה ולהכי פריך מדמניא עלה דבסוך חייב כרת אלמא ראוי לפסח אהל מועד הוא ואפי' לענין הקרבה קני יאוש וקשה לרבינו יחזק בסמוך דמסיק רבא דוולדות אינן שלו רק משעת הקדש ואליציה דעולא קאלמר כדמוכח הקוגאר ואי לעולא יאוש קני הא על כרחך משעת יאוש דהיינו משעת גניצה גזוזתיה וולדותיה דידה⁹ הוו¹⁰ ועוד קשה דמשמע דאי יאוש קני אתי שפיר¹¹ והא בתרומה (צ"ק סה:) פריך אפכא ר' יוחנן לריש לקיש דלמר חיוזיה לפני יאוש אצל לאחר יאוש שלו הוא טועם ושליו הוא מוכר מגגז והקדים ואמר כך טעם מוכר כו' אימת איצימא לפני יאוש מי קדוש אלא פשיטא לאחר יאוש ואי יאוש קני מאי איציא הקדים כי לא הקדים נמי פטור מנ' ופי' דשלו הוא טועם ושוו הוא מוכר¹² וליכא לשנויי כדמשני

התם "לר"ל כגון שהקדישוהו בעלים צבית גגז¹³ דא"כ מאי קפריך לעולא כרת מאי עבידיהו כרת שפיר דלא ראוי לפסח אהל מועד קני שהקדישו בעלים ונראה לרבינו יחזק דכלל מוקס לעולא יאוש לא קני¹⁴ והאי דהגזל בחרא (שס דף קיד.)¹⁵ הוי יאוש ושינוי השם דמעיקרא משכא והשתא ט) אצרוזא כדלמר במרוצה (שס דף סו: ושס) ואע"ג דגבי קרצנן נמי הוי יאוש ושינוי השם כדאמרינן נמי התם (דף סו.) מעיקרא חולין והשתא הקדש מ"מ כיון דליתו קניו אלא מחמת שהקדיש ולא היה קניו לו קודם פסליה רחמנא להקרבה משום מנזה הצאה בעצירה ומיהו אם היה קניו לו קודם שהקדש לא הוה חשיב מנזה הצאה בעצירה כדמוכח בצוקה (דף ג.) דלמר להו רב הונא להנהר אוונכרי כי וציתו אשאן מ"ה העובדי כוכבים ליגזוז איניהו כו' ופריך וליקטניהו בשנינו השם משמע דאי נחמני דלא חייש למנזה הצאה בעצירה ועוד אמרינן התם האי כשורא דמטללתא עצדו זה רצנן תקנתא מפני השצים ובסוכה לא צענין משלכם ולא מיפסלא אלא משום מנזה הצאה בעצירה ווי קניייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מנזה הצאה בעצירה כל שכן אי קנו קנין גמור והא דלמר בריש הגזול קמא (צ"ק נה.) הרי שגול סאה של מיטין טחנה לשה ואפאה והרים ממנה חלה כ"ד יצרך אין זה מנצך אלא מנאץ¹⁰ ואע"ג דקנה קודם לכן דשני קונה לענין צרכה ראוי להחמיר יותר וחשיב מנזה הצאה בעצירה אע"ג דכצר קנה¹⁰ אין להאכיר שם שמים עליו והשתא בשמעמין אי לאו היא דמני עלה אתי שפיר לעולא הא דפטור מד' ופי' דהוי יאוש ושינוי השם לליכא למיפטר נמי¹¹ אי יאוש קני כי לא הקדיש נמי ללרב יהודה נמי¹¹ יאוש גרידא אל קני אלא יאוש ושינוי השם¹² ולא חייש לנטעס דמנזה הצאה בעצירה¹³:

שלא

גיטה שאע"פ שאין לו דעת וכקטנה דמיא מ"מ יש לה יד וידועת לשמור גיטה ומשלחה ואינה חוזרת קרינא בה והרי היא כקטנה שנותנית לא גזו ונטילי צדור וזוהיך ונתחשרת בקידושין אביה מפני שיש לה יד לשמור גיטה כדאמר' (בפרק טאהור וזה) (דף סד.) (בפריקין פלפיני) ומשום האי טעמא נקט חרשת ולא נקט קטנה משום דבעי לפלוני בן חרשת לנחמיה תרומה כדאמר' לקמן ומשום האי טעמא נמי לא נקט פקחת ונתחשרה שאע"פ שהוי קידושיה קידושי תורה בעודה פקחית אפ"ה עכשיו שנתחשרה יוציאה כנט כדאמרן ביבמות בפרק חרש (דף קיב:) ומשום דבעי לפלוני בן קידושיה קידושי קטנה קטנה חרשת: אמר רבא מערות של ר' יוחנן בן גודגדא אמר לעדים ראו נס שאני נותן לה וחזר אמר כנסי שטי"ה או מנורשת לאו מי איך יוחנן בן גודגדא דלא בעי' בביטא דעתה הכא נמי לא בעי' דעתה בביטא פשיטא מהו דרמיא כיון דאמר לה כנסי שטי"ה זה בטילי בטליה קמ"ל אי איתא דבטליה לעדים הוה אמר להו והאי דאמר לה הכי משום כיסופא ודוקא דאמר לעדים תחילה אבל אי לא אמר לעדים הא תנן בפרק הורוק (פח.) אמר לה כנסי שטי"ה זה או שפצאלו מאחורי קוראה והרי הוה אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטין: ועל קטנה בת ישראל וכו'. פי' יתומה קטנה שאין קידושיה אלא מדרבנן אם נשאת לכהן אוכלת בתרומה ובפרק האשה רבה (צימות ג.) מוקמי' לה בתרומה דרבנן אם מתה בעלה וירשה דהפך ב"ד היה הפך והם תקנו שירשנה בהני נישואין דרבנן. ודייקי' ואילו חרשת לא אכלה הרי בחרשת שאין גט שפצאלו מאחורי קוראה והרי הוה אינו גט עד שישאמר לה הרי זה גיטין: אבל חרשת בת ישראל שנישאת לכהן לא אכלה בתרומה דרבנן ואפי' שקידושיה קידושין מדרבנן כמו הקטנה כדאמרן בפ' חרש דרבנן חיקנן קידושין ב'י לחרשת בין לקטנה: לא אכלה גיטא שפא יאכל חרש בפקתו הם קידושין דרבנן והפקחת היא בן עונשין איכיל. תרומה דרבנן היא גיטא דלאא להאכליה בתרומה

עין משפט ונר מצוה

עא א מיי פ"י מהל' גירושין הלכה כג סמנ' עשין ז' וטו"ע א"ה"ע סימן קטן ספ"ד ונזכר אלפס עוד ציצמות פ"ר"ג דף מז ובדל"ש בפריקין סימן טז): **עב** ב מיי פ"ו מהל' תרומות הלכה ג: **עג** ג מיי פ"ב מהל' חסות הל' ד סמנ' עשין מז' ולאין כל טו"ע"ע א"ה"ע סימן 5 ספ"ד ג: **עד** ד מיי פ"א מהל' גזלה הלכה ג סמנ' עשין מז' טו"ש"ע ח"מ סימן שס ספ"ד א:

עה ה מיי פ"ה מהל' אסורי מצנח הל' ז סמנ' לאין שט שט: **עו** ו מיי פ"א מהל' גירושין הלכה י סמנ' עשין מז' טו"ש"ע א"ה"ע סימן קלו ספ"ד ה ופי' קלמ פער טז): **עז** ז מיי פ"ו מהל' תרומות הלכה ד ועי' כ"מ:

עח ח מיי פ"ה מהל' גניצה הלכה ג ופי' מהל' גזלה הלכה ג ד סמנ' עשין עג טו"ש"ע ח"מ סימן שג ספ"ד וסוקן שפס ספ"ד א: **עט** י מיי פ"ה מהל' אסורי מצנח הל' ז סמנ' לאין שט שט ועי' כ"מ:

גליון הש"ס

גב' ה"ל לא בעינן דעתה פשיטא. עיין בריש ריש מפתח תרומות:

הגהות הב"ה

ה) רש"י ד"ה ומנא וכו' ציצמות ופי' גט לעיל דף לו ע"י: (ו) גוס' סד"ה ועל וכו' קטנה אלא ניב עי' מ"ש ציצמות דף קיג:

פסקי רי"ד (המשך)

שהקרבן מוטל עליו לעשותו בהכרח ושכאמר פילגתי עושה עצמו קצת רשע ור' אמר ר' אבהו נמי דמיתי' הכא הכי הוא שהפעל שהיה לו לעשות הספר בנאמנות ובכשרון ואמר שעשיתי בפסילות ושמים עצמו רשע ומ"ה אמרי' שאם יצא הספר מתחת יד אינו נאמן אבל לעולם אחר שאין הדבר מוטל עליו נאמן לאסור את המתיר דע"א נאמן באיסורין בין לאסור בין להחיר ומאי דא"ר אבהו הכא גיילין שלו לא כדבדוחם לשמן והיה פוסל הספר בכך משום דס"ל כרשב"ג שפליג ע"ב רבנן ואמר תפילין צריכין עיבוד לשמן וה"ה למילין ס"ת כדאמרן בפרקין דלעיל (מה): בגמ' אבל בשלשן פירק נהנין פוסל (סנהדרין מה): אמרי' והויא פלוגתא דאביי ורבא דאביי סבר כרשב"ג ורבא סבר כרבנן דאמרי' אינן צריכין עיבוד לשמן ופסיק תלמודא כרבא עיין מה שכתבתי שם: **בתנ"ג** היעיד ר' יוחנן בן גודגדא על ההרשעת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בנט ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ואם מתה בעלה וירשה ועל המריש הגזול שבנאו בבירה שיתן את דמיו את החטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח. פי' אצ"ע שהשיאה אביה בקטנתה שהן קידושי תורה אפי' מתגרשת בקבלת